

Richtlijnen van en voor het middelbaar beroepsonderwijs in de huidige coronavirus COVID-19-periode

Versie 9.0 d.d. 27 januari 2022

Inleiding

Het aantal coronabesmettingen in Nederland is op dit moment erg hoog. In het hele land is de toegang tot de zorg in gevaar. Daarnaast leiden het grote aantal besmettingen én de quarantaineregels tot uitval van personeel en studenten. Om het aantal coronabesmettingen onder controle te houden en de scholen toch open te kunnen laten zijn heeft het kabinet de volgende maatregelen ingesteld.

De scholen blijven volledig geopend. De overheid tracht de verspreiding van het virus tegen te gaan door maatregelen die ook het onderwijsproces in het mbo en de mensen die daarbij betrokken zijn, raken. Studenten en werknemers moeten er op kunnen vertrouwen dat op een zo veilig mogelijke wijze zo goed mogelijk beroepsonderwijs gegeven wordt. De MBO Raad, AOb, CNV Onderwijs, FNV Overheid, FvOv, BVMBO en JOB hebben daarom onderstaande richtlijnen bijgesteld in het licht van de maatregelen die per 15 januari dan wel per 26 januari 2022 gelden.

De richtlijnen beogen een hulpmiddel te zijn om in de scholen de maatregelen van het kabinet uit te voeren. Daaronder verstaan we ook de uitwerking van de maatregelen in het Servicedocument en in de Handreiking Verantwoord diplomabesluit. Daarbij willen we recht doen aan de verschillen tussen scholen, opleidingen en doelgroepen. Dat vraagt om zoveel mogelijk ruimte om op schoolniveau zelf invulling te geven aan hoe het onderwijs vorm krijgt. Bij het uitwerken van deze invulling worden de gebruikelijke processen van medezeggenschap en Professioneel Statuut gehanteerd.

Richtlijnen

Algemeen

1. Richtlijnen van het kabinet en de door de sector (met goedkeuring RIVM) voorgestelde protocollen zijn voor iedereen leidend en worden dus op alle instellingen nageleefd:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19>.
2. Scholen zorgen voor heldere communicatie over maatregelen richting personeel, ouders en studenten. Scholen zorgen voor een infographic met kabinets-regels, eventueel aangevuld met schooleigen gedragsregels.
3. Scholen spannen zich in om te voorkomen dat de effecten van de pandemie en de maatregelen die genomen worden studenten belemmeren bij het volgen van het, al dan niet aangepaste, onderwijsprogramma. Hierbij valt te denken aan:
 - Extra kosten kunnen bekostigd worden uit het studentenfonds indien de financiële positie van studenten hen niet in staat stelt om zaken te bekostigen (denk aan kosten i.v.m. online onderwijs, kosten voor beschermingsmiddelen, etc.). Uiteraard geldt dit voor zover het desbetreffende budget toereikend is.
 - Het voortduren van de pandemie kan studenten om gezondheidsredenen belemmeren om het onderwijs op school te volgen. In overleg wordt hiervoor naar een oplossing gezocht.

- Voor studenten kan er om gezondheidsredenen aanleiding zijn de anderhalve meter afstand ten opzichte van mede-studenten en personeel toch in acht te willen nemen. In overleg met de studentbegeleiding wordt hiervoor naar een oplossing gezocht.

Onderwijs en inzet personeel

4. Bij het organiseren van de praktische en onderwijsinhoudelijke invulling op school passen scholen de reguliere routes toe zoals onder andere beschreven in het Professioneel Statuut.
5. Instemmingsrecht, adviesrecht en informatierecht van ondernemingsraad en studentenraad blijven van toepassing, waarbij de termijnen voor overleg in redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.
6. Op de school geldt geen verplichting tot het aanhouden van 1,5 meter afstand. Wel is het advies om daar waar mogelijk 1,5 meter afstand van elkaar te houden.
7. Medewerkers en studenten met corona gerelateerde klachten worden dringend geadviseerd zich zelf te testen en bij een positieve uitkomst een PCR test te laten afnemen, conform het landelijk testbeleid. Het is ook mogelijk om direct een PCR test te laten afnemen door de GGD. Men blijft thuis tot de testuitslag bekend is (overleg met de werkgever c.q. studiebegeleider over welke werkzaamheden je eventueel vanuit huis kunt doen). De werkgever kan werknemers en studenten waarvan ernstig vermoed wordt dat ze corona gerelateerde klachten hebben de toegang verbieden tot het gebouw of de gebouwen in afwachting van de conclusie van onderzoek daartoe¹. Naast het testen bij corona gerelateerde klachten roepen mbo-scholen medewerkers én studenten op om zich twee keer per week zelf te testen. Deze zelftesten zijn gratis verkrijgbaar via www.zelftestonderwijs.nl.
8. De regels van het kabinet met betrekking tot quarantaine en isolatie worden gevolgd ([link](#)). Er geldt een versoepeld quarantaineadvies voor personen die een cruciale functie uitoefenen. Voor werknemers met een essentiële rol in het onderwijs, die verder geen klachten hebben, kunnen werkgevers in dat kader een uitzondering maken ([link](#)). Dit kan alleen in goed overleg tussen werkgever, medezeggenschap en werknemer en onder strenge voorwaarden, zoals dagelijks zelftesten. De werknemer die een cruciale functie uitoefent behoudt het recht om zelf te beslissen in quarantaine te gaan en niet naar het werk te komen. Ontwikkelt de werknemer alsnog klachten, dan gaat hij onmiddellijk naar huis en laat hij zich testen. Iedereen die zelf positief is getest gaat thuis in isolatie.
9. Het thuiswerkadvies vanuit het kabinet is: werk thuis. Dit advies geldt niet voor het primaire onderwijsproces dat optimaal doorgang moet kunnen blijven vinden ([link](#)). Met ondersteunende diensten worden op school- of individueel niveau nadere afspraken gemaakt om het thuiswerkadvies naar de praktijk te vertalen. Fysieke bijeenkomsten van (groepen) werknemers worden tot het minimum beperkt. Onderwijsgevend personeel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. Een personeelslid dat niet tot een risicogroep behoort (en onder normale omstandigheden op locatie werkt) maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of en hoe tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. Voor onderwijspersoneel kan er om (gezondheids)redenen aanleiding zijn aanvullende maatregelen, zoals bijvoorbeeld de anderhalve meter afstand ten opzichte van collega's en studenten toch in acht te willen nemen. In overleg met de leidinggevende wordt hiervoor naar een oplossing gezocht. Hierbij realiseren wij ons dat het werken in het onderwijs behoort tot de vitale beroepen, waarvan de uitoefening in het belang van de samenleving zoveel mogelijk doorgang moet blijven vinden.

¹ Dit conform artikel 9 bijlage f van de cao MBO

Medische informatie van de werknemer hoeft niet gedeeld te worden met de werkgever of collega's. De bedrijfsarts kan hierbij worden betrokken. Verder geldt:

- a. Het is aan Onderwijspersoneel dat behoort tot een risicogroep om de afweging te maken wel of niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie. Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.
- b. Het is aan Onderwijspersoneel met gezinsleden/huisgenoten die behoren tot een risicogroep of mantelzorg verlenen, de afweging te maken wel of niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie. Het advies is om de regionale GGD ofwel de bedrijfsarts te consulteren hierover. Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.

10. Op grond van de Arbowet is het bestuur verplicht hun medewerkers voor te lichten over de maatregelen die zij tegen de besmettingsrisico's hebben getroffen en hen te instrueren over de wijze waarop zij de kabinets-richtlijnen moeten naleven. Besturen dienen toe te zien op het naleven van de instructies.

11. Op elke school is een vertrouwenspersoon benoemd.² Een ieder die een onveilige situatie ervaart of signaleert, en/of die belemmeringen ervaart om dit bespreekbaar te maken met de betrokken personen kan zich wenden tot de vertrouwenspersoon.

Studenten die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van studenten en/of ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school. Studenten van wie gezinsleden tot een risicogroep behoren of die mantelzorg verlenen kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van studenten en/of ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school.

Mondkapjes

12. Scholen volgen de richtlijnen van het kabinet. Dit betekent dat er vanaf 15 januari 2022 een wettelijke mondkapjesplicht geldt op de school. Het dragen van de mondkapjes is een van de voorwaarden om het onderwijs verantwoord open te kunnen houden. De mondneusmaskers (ofwel: mondkapjes) worden binnen de onderwijsgebouwen verplicht gedragen, zowel wanneer men zich verplaatst als wanneer men een vaste zit- of staanplaats heeft ingenomen. Op deze verplichting gelden vier uitzonderingen:
- Wanneer men zit én 1,5 meter afstand kan houden tot anderen;
 - Indien het dragen van een mondkapje een belemmering vormt voor deelname aan dan wel het verzorgen van het onderwijs;
 - Op het moment dat men eet of drinkt op een vaste zit- of staanplaats;
 - Indien een persoon vanwege een beperking of ziekte geen mondkapje kan dragen: [Mondkapjesplicht voor mensen met een beperking of ziekte | Coronavirus COVID-19 | Rijksoverheid.nl](https://www.mijn-coronaprotocol.nl). Geadviseerd wordt een wegwerpmondkapje (type II) te dragen en geen stoffen mondkapje. Mensen met een kwetsbare gezondheid wordt geadviseerd een wegwerpmondkapje minimaal type II-R te dragen. Dit is aanvullend op de voorschriften die volgen uit de geldende brancheprotocollen: <https://www.mijn-coronaprotocol.nl>.

De Arbowet schrijft voor dat werkgevers voor een veilige werkomgeving moeten zorgen. Dit betekent dat een werkgever moet zorgen voor voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen wanneer werknemers aan (mogelijk) gevaar blootstaan of kunnen staan. In het kader van de

² Dit is conform artikel 10.1 lid 7 cao MBO

coronapandemie, is het mondkapje op school een persoonlijk beschermingsmiddel tegen besmetting met corona en moet de werkgever dit dus gratis verstrekken aan medewerkers. Om te zorgen voor een veilige werkomgeving wordt geadviseerd gebruik te maken van de medische mondkapjes type II en type II-R en deze als werkgever gratis ter beschikking te stellen.

Gebruik ruimten

13. In gebruiks- en verkeersruimtes worden maatregelen genomen om de hygiëne en luchtkwaliteit te bevorderen. Dat betekent dat er wordt zorggedragen voor voldoende beschikbaarheid van zaken als:
 - Desinfecterende middelen
 - Zeep
 - Papieren handdoekjes
 - Oppervlaktesprays
 - Schermen tussen werkplekken
 - Prullenbakken.
14. Praktijkruimtes die gebruikt worden voor praktijkexamens en -lessen kunnen worden gebruikt met inachtneming van kabinets-richtlijnen en de brancheprotocollen die gehanteerd worden in de desbetreffende branches. Dit geldt ook voor ruimtes die in gebruik zijn als interne leerbedrijven.
15. Ruimtes worden goed geventileerd en tafels en apparatuur worden bij wisseling van de bezetting van een ruimte afgenomen met desinfecterende spray.
16. Deuren zoveel mogelijk openzetten zodat deze niet door studenten geopend te hoeven worden.
17. Er wordt zo min mogelijk met papier gewerkt. Opdrachten worden indien mogelijk digitaal gegeven, gemaakt en ingeleverd.
18. Bij gebruik van niet-persoonsgebonden kluisjes worden die na gebruik schoongemaakt met (desinfecterende) schoonmaakmiddelen.
19. Per zelfstandige ruimte geldt een maximale groepsgrootte van 75 studenten. Dit geldt niet voor ruimten gebruikt voor tentamens en examens.
20. Looproutes zullen zo worden ingericht dat contacten tussen studenten beperkt blijven. In verkeersruimtes (gangen, pleinen, aula's, etc.) zijn looproutes helder aangegeven, eventueel d.m.v. eenrichtingsverkeer, anders door 'rechts aanhouden', en het gebruik van een gescheiden in- en uitgang.

Luchtkwaliteit

21. Voor een volledig overzicht van richtlijnen rondom ventilatie en de onderbouwing ervan wordt verwezen naar:
 - De algemene richtlijnen van het RIVM: <https://lci.rivm.nl/ventilatie-en-covid-19>
 - De Arbo-catalogus MBO: <https://arbocatalogusmbo.nl/inrichtingseisen-gebouw/binnenklimaat/>
 - Programma van Eisen Frisse Scholen 2021: [RVO Frisse Scholen](#)
 - AOb handleiding ventilatie: [Handreiking-ventilatie-mbo-en-hoger-onderwijs.pdf \(aob.nl\)](#) en stappenplan Ventilatie: <https://www.aob.nl/professionalisering/onderwijs-tips/slechte-ventilatie-op-je-werkplek-dit-kun-je-doen/>.
22. De CO₂-concentratie is een meetlat om te weten of er voldoende luchtverversing plaatsvindt. Richtlijnen van het RVO en van de GGD geven aan dat de CO₂-concentratie in een les of verblijfsruimte bij normaal gebruik van de ventilatievoorzieningen idealiter onder de 800ppm blijft. Daarnaast geldt volgens het programma Frisse Scholen voor nieuwbouw 950ppm als

streefwaarde. 1200ppm is de wettelijke norm en indien deze grens stelselmatig wordt overschreden neemt de instelling extra maatregelen. Indien extra maatregelen niet mogelijk zijn of onvoldoende soelaas bieden, wordt de ruimte niet ingeroosterd.

23. Waar mogelijk wordt geen recirculatie toegepast. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk directe toevoer van lucht van buiten en afvoer van lucht van binnen.
24. Waar dat nog niet gebeurt is wordt op zo kort mogelijke termijn de bestaande luchtbehandelingsinstallaties gecontroleerd.
25. Instellingen plaatsen CO2-meters in of stellen mobiele CO2-meters ter beschikking voor lokalen en nader te bepalen drukbezochte plekken binnen het gebouw of instellingen doen geregeld metingen. Personeel wordt op de hoogte gebracht van de metingen.

Zelftesten

26. Het ministerie van OCW heeft alle mbo-scholen per brief (13 augustus 2021) geïnformeerd over het blijven gebruiken van zelftesten en het proces rondom (het bestellen van) deze testen. Ook heeft het ministerie een Q+A opgesteld met meest gestelde vragen. Scholen stimuleren het gebruik van zelftesten. Het doen van een zelftest is vrijwillig. Studenten en medewerkers nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo'n test uit te voeren voordat zij deelnemen aan fysiek onderwijs. Geadviseerd wordt dit twee keer in de week doen, mits ze geen klachten hebben. Deze zelftesten zijn gratis verkrijgbaar via www.zelftestonderwijs.nl. Sinds 3 december 2021 is het kabinetsadvies over de inzet van zelftesten verruimd, waardoor nu ook bij lichte coronaklachten een zelftest gebruikt kan worden. Bij een positieve zelftest moeten zij zich laten testen in een GGD-teststraat. Zie voor de brief en de Q&A: [Vragen en antwoorden over corona zelftesten in het middelbaar beroepsonderwijs | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#).

Vaccinatie

27. Vaccinatie blijft een cruciaal onderdeel in de strategie om het coronavirus te bestrijden. Scholen worden opgeroepen in overleg te treden met de GGD over het laagdrempelig informeren over en faciliteren van vaccinatie (inclusief booster) onder studenten en medewerkers.

Coronatoegangsbewijs

28. De overheid zet het coronatoegangsbewijs in voor o.a. sport, horeca, evenementen en vertoningen van kunst en cultuur. Dit toegangsbewijs is verplicht voor iedereen vanaf 13 jaar. Op binnensportlocaties geldt dit toegangsbewijs vanaf 18 jaar. De regels voor het mbo wijken hiervan op de volgende punten af:
 - Voor horeca op de locatie van de instelling geldt dat er als het gaat om besloten eet- en drinkgelegenheden (zoals kantines voor personeel en studenten) niet gewerkt hoeft te worden met coronatoegangsbewijzen. Voor publieke gelegenheden (zoals een café of restaurant dat ook voor regulier publiek toegankelijk is) is dat wel vereist. Als er sprake is van leerwerkbedrijven zoals een café, restaurant of hotel waar studenten werken om leerervaring op te doen gelden studenten als werknemers en hoeven zij geen coronatoegangsbewijzen te tonen. Voor bezoekers van dergelijke gelegenheden is dat wel verplicht, als het om publieke gelegenheden gaat.
 - Ook voor culturele activiteiten op de locatie van de instelling geldt dat geen coronatoegangsbewijzen nodig zijn zolang het om een besloten activiteit gaat, zonder regulier publiek van buiten de instelling. Als het om een publieke activiteit gaat waarbij wel

bezoekers van buiten de instelling komen is het wel verplicht om met coronatoegangsbewijzen te werken.

- Voor binnensportactiviteiten op de locatie van de instelling geldt dat er geen coronatoegangsbewijs nodig is wanneer het gaat om een besloten onderwijsactiviteit, zonder regulier publiek of reguliere deelnemers van buiten de instelling. Voor binnensportactiviteiten die op andere locaties plaatsvinden geldt dat er geen coronatoegangsbewijs nodig is zolang de ruimte door de onderwijsinstelling gebruikt wordt voor onderwijsactiviteiten met medewerkers en studenten van de opleiding. Als het gaat om binnensportactiviteiten op een andere locatie met een publiek karakter die op het moment van de onderwijsactiviteit ook door andere deelnemers of bezoekers gebruikt wordt, is wel een coronatoegangsbewijs nodig.
- Docenten die hun studenten bezoeken in het kader van werk, bijv. voor begeleiding of voor een beoordeling, hoeven geen coronatoegangsbewijs te tonen.
- Open dagen kunnen onder voorwaarden, en in een soberder vorm doorgaan. Geadviseerd wordt om waar mogelijk het aantal contactmomenten te beperken en waar mogelijk 1,5 meter afstand aan te houden. Bij open dagen hoeven ouders en leerlingen die de school bezoeken, geen coronatoegangsbewijs te laten zien omdat een open dag een onderwijsactiviteit is.

Planning

29. Lestijden van groepen worden aangepast zodat drukte bij aankomst/vertrek en tijdens leswisselingen zoveel mogelijk voorkomen wordt.
30. Door concentratie van activiteiten worden pauzes zoveel mogelijk voorkomen. Door spreiding van activiteiten worden ook pauzes gespreid om grote groepen studenten en medewerkers in en om het gebouw te voorkomen.

Toezicht

31. De school organiseert toezicht op de uitvoering van de maatregelen in deze richtlijn in gangen, overige verkeersruimtes, schoolterreinen, (brom-)fietsenstalling en parkeerterreinen van de school.

Privacy

32. Het is van belang dat onlineonderwijs uitgevoerd wordt in een veilige omgeving. Dat vraagt om (extra) aandacht voor privacy. Activiteiten dienen te voldoen aan de wet bescherming persoonsgegevens. Voor meer informatie hierover verwijzen we naar een aantal documenten:
 - <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/corona/onderwijs-tijdens-corona>
 - <https://www.mboraad.nl/corona-faq-privacy>
 - <https://www.aob.nl/nieuws/alles-wat-je-moet-weten-over-online-lessen-en-privacy/>
 - <https://www.fvov.nl/?p=11232>
 - <https://www.privacyopschool.nl/onderwijsopafstand/>